

АЎТАРСКАЯ КНІГА Ў РЭПЕРТУАРЫ СУЧАСНЫХ БЕЛАРУСКІХ ВЫДАВЕЦТВАЎ

Тэрмін «аўтарская кніга» быў уведзены ў навуковы зварот Дар'яй Герасімавай, якая ў 2002 г. абараніла дысертацыю па тэме «Творчыя праблемы і спецыфіка мастацка-графічнага жанра дзіцячай “аўтарскай” кнігі». Пад аўтарскай кнігай разумеюць выданне, у якім аўтарам тэксту і малюнкаў з'яўляецца адзін чалавек.

Тэма беларускай аўтарскай кнігі застаецца па-за ўвагай спецыялістаў, хаця ёсць аўтары, якія дэманструюць свае здольнасці і ў галіне літаратуры, і ў галіне мастацкай ілюстрацыі.

Мэта нашага даследавання – ахарактарызаваць аўтарскія выданні, выпушчаныя беларускімі выдавецтвамі, з пункту гледжання суадносін тэксту і ілюстрацый. Аб'ект даследавання – неперакладныя выданні з 2014 па 2019 гады выпуску, у якіх аўтарам тэксту і ілюстрацый з'яўляецца адзін чалавек. У Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі прадстаўлена 17 такіх выданняў, усе на рускай мове. Чатыры выданні прысвечаны дарослым чытачам, 13 – дзецям. Пералічым аўтараў: Сяргей Стэльмашонак, Тамара Лісіцкая, Віталій Ткач. Эльга Папова, Лідзія Жыдко-Зенькова, Сяргей Волкаў, Уладзімір Камароў, Карына Пашкевіч, Аляксандра Бальжак, Ларыса Сперанская, Іван Шынкевіч, Віктар Старыкаў, Канстанцін Мізін, Любоў Міклашэвіч, Бабуля Іра (Ірына Чурсіна-Беднарска).

У выніку аналізу можна зрабіць наступныя высновы. Аўтарамі кніг, адрасаваных дарослым чытачам, пераважна з'яўляюцца мастакі, якія дэманструюць сваё пісьменніцкае майстэрства (С. Камароў, К. Мізін, Л. Міклашэвіч). Ілюстрацыі і тэкст кніг не знаходзяцца ў непасрэднай узаемасувязі, а хутчэй супадаюць па настроі (і то не заўсёды). Зборнік Т. Лісіцкай утрымлівае каляровыя ўклейкі з ілюстрацыямі аўтара, якія адпавядаюць тэматыцы вершаў, многія малюнкi з'яўляюцца сімвалічнымі, алегарычнымі.

Аўтарскія кнігі, адрасаваныя дзецям, неаднародны. У некаторых выданнях малюнкi і тэкст знаходзяцца ў цеснай узаемасувязі (Э. Папова, Л. Сперанская, С. Стэльмашонак) і прыкладна раўнацэнны па якасці. У іншых выданнях тэкст дамінуе і па сэнсу, і па якасці, а малюнкi выконваюць падпарадкавальную функцыю і выкананы ў стылі «наіў».

Аўтарская кніга прадстаўлена ў рэпертуры многіх выдавецтваў, аднак якасныя выданні (якія адпавядаюць заяўленаму чытацкаму адрасу, прайшлі рэдактарскую падрыхтоўку) найчасцей выходзяць у наступных выдавецтвах: «Рэгістр», «Звязда», «Калорград», «Беларуская энцыклапедыя імя П. Броўкі», «Зміцер Колас».

Найбольш распаўсюджанымі недахопамі аўтарскіх кніг з'яўляюцца неадпаведнасць зместу чытацкаму адрасу, прымітыўнасць малюнкаў, адсутнасць сувязі паміж тэкстам і ілюстрацыямі. Аднак пераважная большасць беларускіх аўтарскіх выданняў выглядае гарманічна і дэманструе чытачу шматгранныя здольнасці сваіх стваральнікаў.

УДК [002.2+070]:81'22

Е. А. Карабанова, ст. преп.
(БГТУ, г. Минск)

РОЛЬ СМИ И КНИЖНЫХ ИЗДАНИЙ В ЭКОЛОГИИ СЕМИОСФЕРЫ

Роль книжных изданий и СМИ в экологии семиосферы невозможно обрисовать, не проследив основные этапы закономерного развития научной мысли на стыке таких наук, как биология, экология, лингвистика, философия, социология, психология.

Термин «экология» появился еще в 1866 году по предложению немецкого зоолога и философа Э. Геккеля, который разрабатывал систему классификации биологических наук и обнаружил, что нет специального названия для области биологии, изучающей взаимоотношения организмов со средой.

Постепенно экология вышла за рамки биологии и стала самостоятельной наукой, область внимания которой становится все шире.

Популярную универсальную систему законов экологии построил американский ученый Б. Коммонер [1], сформулировав их в виде афоризмов, первый и основной из которых звучит так: «Всё связано со всем». Он означает, что между различными живыми организмами, между популяциями, видами, а также между организмами (биосферой) и их физико-химическим окружением существует колоссальная сеть связей в экосфере.

Э. Зюсс, введший термин «экосфера» в конце XIX века, понимал под ним область жизни, в которой распространены живые существа. Масштабное, целостное и прорывное углубление в тему Экосферы совершил академик В. И. Вернадский [2]. В учении В. И. Вернадского центральное внимание уделяется понятиям биосферы и ноосферы, ос-